УДК 811.111'37
DOI https://doi.org/10.32782/bsps-2026.11.19

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Юлія Томчаковська
доктор філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
Національного університету «Одеська юридична академія»
Фонтанська дорога, 23, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0003-0117-2704
e-mail: yuliya.tomchakovskaya@gmail.com

Лідія Швелідзе
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Національного університету «Одеська юридична академія»
Фонтанська дорога, 23, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0003-2291-5255
e-mail: 9087000@gmail.com

Тетяна Сташук
аспірант, асистент кафедри іноземних мов
Національного університету «Одеська юридична академія»
Фонтанська дорога, 23, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-3475-6530
e-mail: tetiana.stashuk10@gmail.com

Анотація. *Статтю присвячено комплексному дослідженню проблем перекладу англомовної термінології обліку, оподаткування та міжнародного права українською мовою. Актуальність дослідження зумовлена активізацією міжнародної економічної співпраці, поширенням англомовної професійної комунікації, розширенням використання міжнародних стандартів фінансової звітності, податкових документів і міжнародно-правових актів, що вимагає точного та адекватного перекладу спеціалізованої термінології. Метою статті є виявлення основних проблем перекладу англомовної термінології обліку, оподаткування та міжнародного права, визначення її структурно-семантичних особливостей, аналіз перекладацьких трансформацій та встановлення найбільш ефективних способів відтворення термінологічних одиниць українською мовою. Матеріалом дослідження слугували англомовні публіцистичні тексти економіко-правової тематики, опубліковані на офіційних інформаційних ресурсах BBC News та BBC News Україна, з яких методом суцільної вибірки сформовано корпус із 300 термінологічних одиниць. У роботі застосовано описовий, структурно-семантичний, контекстуальний, порівняльно-перекладознавчий та кількісний методи дослідження, що забезпечили комплексний аналіз функціонування спеціалізованої термінології. Установлено, що досліджувана термінологія характеризується високим рівнем міжгалузевої інтеграції, переважанням дво- і трикомпонентних термінів, наявністю полісемічних одиниць та широким використанням термінологічних словосполучень. Визначено основні труднощі перекладу, пов'язані з відсутністю повних українських відповідників, контекстуальною варіативністю значень, галузевою специфікою окремих понять і відмінностями між англосаксонською та континентальною правовими системами. Доведено, що найбільш ефективними способами перекладу є використання нормативних термінологічних еквівалентів, калькування, конкретизації, описового перекладу та лексико-семантичних трансформацій із обов'язковим урахуванням професійного контексту. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання у спеціалізованому перекладі, термінознавстві, лексикографії, а також у підготовці*

© Ю. Томчаковська, Л. Швелідзе, Т. Сташук, 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

майбутніх перекладачів, економістів і юристів, які працюють з англомовною економіко-правовою документацією.

Ключові слова: *англомовна термінологія, бухгалтерський облік, міжнародне право, оподаткування, переклад, перекладацькі трансформації, структурно-семантичний аналіз, термінологічна еквівалентність.*

TRANSLATION ISSUES OF ENGLISH ACCOUNTING, TAXATION, AND INTERNATIONAL LAW TERMINOLOGY

Yuliia Tomchakovska
Doctor of Philological Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Foreign Languages
National University «Odesa Law Academy»
23, Fontanska Road, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0003-0117-2704
e-mail: yuliya.tomchakovskaya@gmail.com

Lidiia Shvelidze
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Foreign Languages
National University «Odesa Law Academy»
23, Fontanska Road, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2291-5255
e-mail: 9087000@gmail.com

Tetiana Stashuk
Post-graduate student, Assistant of the Department of Foreign Languages
National University «Odesa Law Academy»
23, Fontanska Road, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3475-6530
e-mail: tetiana.stashuk10@gmail.com

Abstract. *The article is devoted to a comprehensive study of the problems of translating English accounting, taxation, and international law terminology into Ukrainian. The relevance of the study is determined by the intensification of international economic cooperation, the expansion of English-language professional communication, and the increasing use of International Financial Reporting Standards, tax documents, and international legal instruments, which require accurate and adequate translation of specialized terminology. The aim of the article is to identify the main problems in translating English accounting, taxation, and international law terminology, determine its structural and semantic characteristics, analyze translation transformations, and establish the most effective ways of rendering terminological units into Ukrainian. The research material consisted of English-language journalistic texts on economic and legal topics published on the official BBC News and BBC News Ukraine information resources, from which a corpus of 300 terminological units was compiled using the continuous sampling method. The study employed descriptive, structural-semantic, contextual, comparative translation, and quantitative research methods, which ensured a comprehensive analysis of the functioning of specialized terminology. It was established that the terminology under investigation is characterized by a high degree of interdisciplinary integration, the predominance of two- and three-component terms, the presence of polysemous units, and the extensive use of multi-word terminological expressions. The main translation difficulties were identified as the absence of complete Ukrainian equivalents, contextual variation in meaning, the domain-specific nature of particular concepts, and differences between the Anglo-American and Continental legal systems. It was proved that the most effective methods of translation include the use of standardized terminological equivalents, calquing, specification, descriptive translation, and lexical-semantic transformations with mandatory consideration of the professional context. The practical significance of the obtained results lies in the possibility of their application in specialized translation, terminology studies, lexicography, and the training of future translators, economists, and lawyers working with English-language economic and legal documentation.*

Key words: *English terminology, accounting, international law, taxation, translation, translation transformations, structural-semantic analysis, terminological equivalence.*

У сучасних умовах глобалізації економічних процесів, інтенсифікації міжнародної торгівлі та гармонізації правового регулювання суттєво зростає роль англійської мови як основного засобу професійної комунікації у сферах обліку, оподаткування та міжнародного права. Значне поширення міжнародних стандартів фінансової звітності, модельних податкових конвенцій, міжнародних договорів і нормативно-правових актів англійською мовою зумовлює необхідність точного перекладу спеціалізованої термінології. Водночас переклад таких термінів ускладнюється їхньою галузевою специфікою, багатозначністю, міждисциплінарним характером, наявністю безеквівалентної лексики, а також відмінностями між англосаксонською та континентальною правовими й економічними системами. Помилки під час передачі термінів можуть призводити до викривлення змісту нормативних документів, фінансової звітності, міжнародних договорів та інших офіційних текстів.

Незважаючи на активний розвиток досліджень англомовної термінології менеджменту, бізнесу та юридичного дискурсу, питання комплексного аналізу перекладу англомовної термінології, що функціонує на перетині обліку, оподаткування та міжнародного права, залишається недостатньо висвітленим. Особливої актуальності набуває дослідження структурно-семантичних особливостей таких термінів, способів їх перекладу та чинників, що впливають на вибір перекладацьких трансформацій [1; 3].

Актуальність дослідження зумовлена потребою удосконалення перекладу англомовної термінології обліку, оподаткування та міжнародного права в умовах активної міжнародної співпраці, цифровізації професійної комунікації та зростання обсягів англомовної нормативної й фінансової документації. Комплексний аналіз термінологічних одиниць дає змогу виявити закономірності їх функціонування, визначити найбільш ефективні перекладацькі стратегії та сприяти уніфікації українських відповідників. Окрім того, використання сучасних корпусних підходів до аналізу спеціалізованих текстів відкриває нові можливості для об'єктивного дослідження термінологічної системи та підвищення якості фахового перекладу [2; 7]. Отримані результати можуть бути використані у перекладознавстві, термінознавстві, лексикографії, а також у професійній підготовці перекладачів, економістів і юристів, які працюють з англомовною спеціалізованою документацією.

Метою статті є виявлення основних проблем перекладу англомовної термінології обліку, оподаткування та міжнародного права, визначення її структурно-семантичних особливостей, аналіз перекладацьких трансформацій та встановлення найбільш ефективних способів передачі термінологічних одиниць українською мовою. Для досягнення поставленої мети передбачено охарактеризувати особливості англомовної термінології обліку, оподаткування та міжнародного права, визначити її структурні й семантичні характеристики, виявити основні проблеми перекладу спеціалізованої термінології українською мовою, проаналізувати найбільш поширені перекладацькі трансформації та встановити оптимальні способи відтворення термінологічних одиниць з урахуванням особливостей їх функціонування у професійному дискурсі.

Об'єктом дослідження є англомовна термінологія обліку, оподаткування та міжнародного права.

Предметом дослідження є структурно-семантичні особливості англомовної термінології обліку, оподаткування та міжнародного права, а також проблеми її перекладу українською мовою, зокрема перекладацькі трансформації та способи досягнення термінологічної еквівалентності.

Матеріалом дослідження слугували англомовні публіцистичні тексти економіко-правової тематики, опубліковані на офіційних інформаційних ресурсах BBC News та BBC News Україна [9; 10]. Для аналізу було сформовано вибірку обсягом 300 термінологічних одиниць, відібраних методом суцільної вибірки з матеріалів, присвячених питанням бухгалтерського обліку, оподаткування, міжнародної економічної співпраці, фінансового регулювання, міжнародного права та діяльності міжнародних організацій. Відібрані терміни стали основою структурно-семантичного та перекладознавчого аналізу, що дало змогу виявити закономірності їх функціонування, визначити типові труднощі перекладу та оцінити ефективність застосування різних перекладацьких трансформацій.

У сучасному мовознавстві значна увага приділяється дослідженню англомовної спеціалізованої термінології, її структурно-семантичних характеристик, особливостей формування та функціонування у професійному дискурсі [1; 4–6]. Окремий напрям становлять дослідження проблем перекладу англомовної юридичної термінології, у яких розглядаються питання вибору перекладацьких відповідників, застосування перекладацьких трансформацій і забезпечення термінологічної еквівалентності [3]. Великого значення набувають також корпусні методи дослідження спеціалізованої лексики, які дають змогу об'єктивно аналізувати частотність, сполучуваність і контекстуальні особливості функціонування термінологічних одиниць у професійних текстах [2; 7]. Водночас питання комплексного перекладу англомовної термінології обліку, оподаткування та міжнародного права, яка поєднує економічні й правові компоненти, досі не отримало достатнього висвітлення, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Аналіз корпусу, сформованого з 300 англомовних термінологічних одиниць, засвідчив, що термінологія обліку, оподаткування та міжнародного права характеризується високим ступенем міжгалузевої інтеграції, оскільки значна частина термінів одночасно функціонує в економічному й юридичному дискурсах. Це пояснюється взаємозалежністю фінансового регулювання, податкової політики та міжнародного правового забезпечення економічних процесів. Найбільш продуктивними тематичними групами стали терміни, що позначають бухгалтерську звітність (*financial statement, accounting records, audit report*), податкові механізми (*corporate income tax, tax liability, value-added tax, tax exemption*), міжнародні фінансові операції (*cross-border transaction, transfer pricing, financial disclosure*) та правові інститути (*bilateral treaty, legal entity, dispute settlement, contractual obligation*).

Структурний аналіз показав, що англомовна спеціалізована термінологія переважно представлена дво- та трикомпонентними словосполученнями, утвореними за моделями *Adj + Noun* (*tax resident, financial liability, legal framework*), *Noun + Noun* (*tax avoidance, customs duty, treaty obligation*) та *Adj + Noun + Noun* (*international tax agreement, financial reporting standard, intellectual property rights*). Значно рідше трапляються однокомпонентні терміни, зокрема *asset, revenue, liability, equity, treaty*, які здебільшого реалізують своє значення лише у відповідному професійному контексті.

Семантичний аналіз засвідчив наявність значної кількості полісемічних одиниць, значення яких залежить від галузі функціонування. Так, термін *assessment* може позначати як «оцінювання», так і «податкове нарахування», *consideration* у міжнародному договірному праві означає юридично значиме зустрічне задоволення сторін договору, тоді як у загальновживаній лексиці має значення «розгляд» або «увага». Подібні випадки потребують обов'язкового врахування контексту, оскільки буквальний переклад не забезпечує адекватної передачі змісту.

У процесі дослідження встановлено, що основними проблемами перекладу англомовної термінології є відсутність повних українських еквівалентів, розбіжності між англосаксонською та континентальною правовими системами, наявність термінів із широким семантичним діапазоном, а також функціонування великої кількості багатокомпонентних словосполучень. Наприклад, переклад *beneficial owner* як «бенефіціарний власник» є нормативним лише у відповідному юридичному контексті, тоді як буквальна передача окремих компонентів може призвести до втрати правового змісту. Аналогічно термін *transfer pricing* передається як «трансфертне ціноутворення», а не як «передавальне ціноутворення», що відповідає усталеній українській термінології.

Аналіз перекладацьких рішень дав змогу визначити найбільш продуктивні способи відтворення англомовної термінології українською мовою. Найчастіше застосовується використання усталеного термінологічного еквівалента (*financial statement* – «фінансова звітність», *customs duty* – «мито», *legal entity* – «юридична особа»), що забезпечує максимальну термінологічну точність. Для структурно прозорих словосполучень ефективним є калькування, зокрема *double taxation agreement* – «угода про уникнення подвійного оподаткування», *tax administration* – «податкове адміністрування». У разі відсутності нормативного відповідника використову-

ються описовий переклад, конкретизація або лексико-семантична заміна. Так, термін *substance over form* доцільно передавати як «превалювання сутності над формою», а *due diligence* – як «комплексна правова та фінансова перевірка», що найбільш повно відображає зміст відповідного поняття.

Проведений аналіз підтвердив, що адекватний переклад англомовної термінології обліку, оподаткування та міжнародного права можливий лише за умови комплексного врахування структурних, семантичних та прагматичних особливостей термінологічних одиниць. Вибір перекладацької стратегії повинен ґрунтуватися не лише на формальній структурі терміна, а й на специфіці його функціонування у професійному дискурсі, що забезпечує точність передачі змісту та відповідність сучасним нормам української економічної й юридичної термінології.

Проведене дослідження засвідчило, що англомовна термінологія обліку, оподаткування та міжнародного права характеризується складною структурно-семантичною організацією, високим ступенем міжгалузевої інтеграції та значною кількістю багатокомпонентних термінів. Основними труднощами її перекладу є полісемія, відсутність повних термінологічних відповідників, галузева специфіка окремих понять і відмінності між правовими та економічними системами англомовних країн і України. Установлено, що найефективнішими способами відтворення англомовної термінології є використання нормативних термінологічних еквівалентів, калькування, конкретизації, описового перекладу та лексико-семантичних трансформацій із обов'язковим урахуванням контексту функціонування термінів. Отримані результати можуть бути використані у практиці спеціалізованого перекладу, лексикографії, термінознавстві, а також у професійній підготовці перекладачів, економістів і юристів.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в розширенні корпусу англомовних економіко-правових текстів за рахунок міжнародних нормативно-правових актів, міжнародних стандартів фінансової звітності, податкових конвенцій та офіційних документів міжнародних організацій, а також у проведенні порівняльного аналізу перекладу спеціалізованої термінології у різних типах професійного дискурсу із застосуванням сучасних методів корпусної лінгвістики та комп'ютерного термінознавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галинська О. М. Специфіка англомовної терміносистеми менеджменту як сфери бізнес-діяльності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2014. Вип. 45. С. 11–14.
2. Голощук С. Корпусна лінгвістика: сучасний стан і перспективи досліджень. *Current issues of linguistics and translation studies*. 2021. Т. 22. С. 33–36. https://doi.org/10.31891/2415-7929-2021-22-7 є
3. Єрьоменко С. В., Строченко Л. В. Англомовна юридична термінологія в аспекті перекладу. *Modern Philology.* 2025. Вип. 4. С. 64–69. https://doi.org/10.32782/modernph-2025.4.9
4. Селецька О. Англомовні бізнес-термінології: діахронічний аспект. *Modern Philology*. 2025. № 4. С. 189–194. https://doi.org/10.32782/modernph-2025.4.29
5. Сухачова Н. С., Воскобойник В. І., Кононенко В. В. Англомовна терміносистема менеджменту: етимологічний аспект. ***Закарпатські філологічні студії.*** 2024. Вип. 35. С. 121–126. https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.35.21
6. Томчаковська Ю. О., Строченко Л. В., Шевченко-Бітенська О. В., Лесневська К. В. Формування англомовних термінів менеджменту в структурно-семантичному аспекті. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Вип. 40. Т. 2. С. 258–262. https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.40.2.41
7. Tarnavska M. M. Corpora-Based Analysis of Specialised Texts for Translation Training: Terms and Neologisms. *Naukovi zapysky. Series: Philological Sciences.* 2025. Issue 2 (213). P. 177–182. https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-213-23
8. A dictionary of business and management. URL: https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199234899.001.0001/acref-9780199234899 (дата звернення: 09.06.2026).
9. BBC News. URL: https://www.bbc.com/news (дата звернення: 14.07.2026).
10. BBC News Україна. URL: https://www.bbc.com/ukrainian (дата звернення: 14.07.2026).

REFERENCES

1. Halynska, O. M. (2014). Spetsyfika anhlomovnoi terminosystemy menedzhmentu yak sfery biznes-diialnosti [Specific features of the English management terminological system as a sphere of business activity]. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», (45), 11–14. [in Ukrainian].
2. Holoshchuk, S. (2021). Korpusna linhvistyka: Suchasnyi stan i perspektyvy doslidzhen [Corpus linguistics: Current state and research prospects]. Current Issues of Linguistics and Translation Studies, 22, 33–36. https://doi.org/10.31891/2415-7929-2021-22-7 [in Ukrainian].
3. Yeromenko, S. V., & Strochenko, L. V. (2025). Anhlomovna yurydychna terminolohiia v aspekti perekladu [English legal terminology in the aspect of translation]. Modern Philology, 4, 64–69. https://doi.org/10.32782/modernph-2025.4.9 [in Ukrainian].
4. Seletska, O. (2025). Anhlomovna biznes-terminolohiia: Diakhronichnyi aspekt [English business terminology: A diachronic perspective]. Modern Philology, 4, 189–194. https://doi.org/10.32782/modernph-2025.4.29 [in Ukrainian].
5. Sukhachova, N. S., Voskoboinyk, V. I., & Kononenko, V. V. (2024). Anhlomovna terminosystema menedzhmentu: Etymolohichnyi aspekt [English management terminological system: An etymological perspective]. Zakarpatski Filolohichni Studii, 35, 121–126. https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.35.21 [in Ukrainian].
6. Tomchakovska, Yu. O., Strochenko, L. V., Shevchenko-Bitenska, O. V., & Lesnevska, K. V. (2025). Formuvannia anhlomovnykh terminiv menedzhmentu v strukturno-semantychnomu aspekti [Formation of English management terms in the structural-semantic aspect]. Zakarpatski Filolohichni Studii, 40(2), 258–262. https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.40.2.41 [in Ukrainian].
7. Tarnavska, M. M. (2025). Corpora-based analysis of specialised texts for translation training: Terms and neologisms. Naukovi Zapysky. Series: Philological Sciences, 2(213), 177–182. https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-213-23
8. A dictionary of business and management. (n.d.). Oxford Reference. Retrieved June 9, 2026, from https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199234899.001.0001/acref-9780199234899
9. BBC News. (n.d.). Retrieved July 6, 2026, from https://www.bbc.com/news
10. BBC News Ukraina. (n.d.). BBC News Ukraine. Retrieved July 14, 2026, from https://www.bbc.com/ukrainian

Дата першого надходження статті до видання: 15.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026